

Komisja Europejska
Przewodnicząca Komisji Europejskiej Ursula von der Leyen
Dyrekcja Generalna ds. Zdrowia i Bezpieczeństwa Żywności
B-1049 Bruksela
Belgia

6 marca 2024 r.

Temat: Wspólny list do Komisji Europejskiej w sprawie ponownego rozważenia rozluźnienia zielonej architektury WPR

My, niżej podpisane koalicje europejskie¹ i organizacje społeczeństwa obywatelskiego, codziennie pracujące na rzecz zgodnej z agroekologią i sprawiedliwej transformacji budującej zrównoważony system żywnościowy oraz lepszą Wspólną Politykę Rolną, zgodną z założeniami Europejskiego Zielonego Ładu, jesteśmy głęboko zaniepokojone najnowszymi działaniami podejmowanymi przez Komisję Europejską oraz ostatnimi zapowiedziami zarówno KE, jak i belgijskiej prezydencji Rady dotyczącymi zielonej architektury WPR. Chcemy także wyrazić nasze niezadowolenie z powodu braku przejrzystości i zaangażowania społecznego, który charakteryzował ich przygotowanie.

W dniu 12 lutego 2024 r. Komisja przyjęła rozporządzenie wykonawcze w sprawie odstępstwa od stosowania normy dotyczącej dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska (GAEC 8). W ten sposób umożliwiono państwom członkowskim odstąpienie od warunku przeznaczenia co najmniej 4% gruntów ornych na poziomie gospodarstwa na obszary nieprodukcyjne, od którego uzależnione było otrzymanie płatności obszarowych w ramach WPR. Stanowi to dalsze zagrożenie dla już zmniejszającej się różnorodności biologicznej, zwłaszcza na obszarach rolniczych, i naraża działalność rolniczą na jeszcze większe ryzyko.

Następnie, 22 lutego, Komisja ogłosiła, że planuje szereg inicjatyw mających na celu zmniejszenie obciążeń administracyjnych obowiązujących rolników. Wśród tych inicjatyw znalazł się zestaw krótko- i średnioterminowych środków mających na celu dalsze złagodzenie zasad dobrej kultury rolnej i zwolnienie 65% beneficjentów WPR z kontroli związanych z przestrzeganiem norm dobrej kultury rolnej.

Komisja zaproponowała także zniesienie wymogu składania przez rolników wniosków o wykonywanie oprysków pestycydami z powietrza (np. przy pomocy helikopterów)². Jest dla nas niezrozumiałe, jak instytucja odpowiedzialna za zapewnienie długoterminowego bezpieczeństwa żywnościowego i zdrowia publicznego, a także zadbanie o to, aby środki unijne przyczyniały się do

---

¹ Koalicje Europejskie składają się z kilkudziesięciu zjednoczonych organizacji. Pod listem podpisało się ponad 330 organizacji.

² https://www.pan-europe.info/sites/pan-europe.info/files/public/resources/other/SI_2024_120_REDUCING%20THE%20ADMINISTRATIVE%20BURDEN%20FOR%20FARMERS-NEXT%20STEPS.pdf

osiągnięcia zrównoważenia środowiskowego i społecznego WPR może proponować takie rozwiązania.

W poniedziałek 26 lutego, po posiedzeniu Rady AGRIFISH, prezydencja belgijska i komisarz ds. rolnictwa ogłosili, że zaproponują dodatkowe środki w celu zapewnienia jeszcze większej elastyczności w zakresie wymogów warunkowości. Komisarz Wojciechowski oświadczył, że rozważy pomysł przeniesienia wymogów dotyczących warunkowości (GAEC 1, 6, 7, 8) do ekoschematów, które w odróżnieniu od norm GAEC są dobrowolne³.

Jeżeli inicjatywy przewidziane przez Komisję zostaną wdrożone, zachęcą państwa członkowskie do osłabienia ich obowiązku wspierania ambitniejszych (w porównaniu z okresem 2014-2020) celów w zakresie ochrony środowiska i klimatu⁴ określonych w ich planach strategicznych dla WPR, podważając w ten sposób ogólną zdolność UE do osiągnięcia kilku celów⁵ obecnej Wspólnej Polityki Rolnej. Stanowić to będzie raczej cofnięcie się do poprzedniego okresu WPR, który – jak jasno stwierdził Europejski Trybunał Obrachunkowy – nie zdołał powstrzymać spadku różnorodności biologicznej⁶.

Ogłoszenie przez Komisarza, że rolnicy nie będą kontrolowani pod względem spełnienia wymogów warunkowości związanych z otrzymywaniem płatności obszarowych w ramach WPR, budzi poważne zaniepokojenie z uwagi na kluczowe znaczenie tych podstawowych norm dobrej kultury rolnej (zob. załącznik poniżej) w dążeniu do bardziej odpornego, zdrowego i zrównoważonego modelu produkcji rolnej. W ten sposób Komisja ma zamiar znieść wymogi dotyczące warunkowości oparte na jednoznacznych dowodach naukowych i które wyraźnie uznała za podstawowe narzędzia rozwiązywania bieżących problemów związanych z klimatem, środowiskiem i różnorodnością biologiczną.

Własne wytyczne UE dotyczące lepszego stanowienia prawa wymagają od niej przestrzegania pewnych zasad przy podejmowaniu decyzji legislacyjnych, które obejmują podejście oparte na dowodach i spójność polityki⁷. Ponadto przyjęcie szeregu krótko- i średnioterminowych środków, które wywoływać będą powtarzającą się zmienność w sposobie podziału środków WPR nie zapewni beneficjentom odpowiedniego poziomu pewności prawa.

Protesty rolników nie mogą być wykorzystywane jako pretekst do rozluźnienia zielonej architektury WPR, a standardy środowiskowe nie powinny stać się kosztem ofiarnym mającym na celu uniknięcie rozwiązania problemu braku stabilności społecznej i gospodarczej w obecnym systemie rolnym. Rolnicy wychodzą na ulice z wielu powodów. Obawiają się importu tanich produktów (w ramach umów

---

³ Budżet ekoschematów jest niewystarczający i należy go zwiększyć z 25% do co najmniej 50%, aby w dalszym ciągu realizować europejskie cele klimatyczne i środowiskowe; tym bardziej w przypadku dalszego złagodzenia warunkowości.

⁴ Zgodnie z art. 105 rozporządzenia w sprawie planu strategicznego WPR (rozporządzenie (UE)2021/2115).

⁵ Cele szczegółowe dotyczące ochrony klimatu, zasobów naturalnych i różnorodności biologicznej, zob. art. 6 ust. 1 lit. d-f) rozporządzenia w sprawie planu strategicznego WPR (rozporządzenie (UE) 2021/2115).

⁶ Sprawozdanie specjalne Trybunału nr 13/2020, <https://www.eca.europa.eu/en/publications?did=53892>

⁷ Better Regulation Guidelines, Ch. I, Section I, p. 5-6.

o wolnym handlu, takich jak UE-Mercosur), które nie spełniają unijnych norm ochrony środowiska i dobrostanu zwierząt. Ich obawy dotyczą także nieuczciwego podziału wartości w łańcuchu żywnościowym, w którym nakłada się na nich największe obciążenia przy jednoczesnej najmniejszej korzyści ekonomicznej. Wielu rolników protestuje również dlatego, że dotacje w ramach WPR w dalszym ciągu faworyzują model rolnictwa przemysłowego, zamiast wspierać modele produkcji rolnej, które przyczyniają się do poprawy zrównowżenia społeczno-środowiskowego. A jednak pomimo tak wielu obaw, rozwiązaniem i odpowiedzią Komisji jest położenie kresu wymogom warunkowości, co jest niedopuszczalne. Nie bierze pod uwagę, że istnieje wiele typów produkcji rolnej, a w długofalowej perspektywie likwidacja zielonej architektury WPR z pewnością im nie pomoże.

Zamiast przyjmowania rozwiązań, które zagrażają odporności rolnictwa w UE, wzywamy Komisję, aby nadal skupiała się na środkach, które mają realny potencjał zapewnienia rolnikom godziwych dochodów, i na zmianie przeznaczenia funduszy (zwłaszcza bezpośrednich płatności obszarowych w filarze I), aby umożliwić producentom przejście agroekologicznej i sprawiedliwej transformacji w ramach średnio i długoterminowych planów. Krajowe plany strategiczne WPR pozostawiają wiele do życzenia, i należy je dostosować tak, aby osiągnąć sprawiedliwszy podział środków w celu wsparcia rolników znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji, którzy potrzebują finansowania publicznego i zapewniają największą wartość społeczno-środowiskową, dostarczając dobra publiczne całemu społeczeństwu.

Na koniec pragniemy zwrócić Państwa uwagę na fakt, że nieoficjalny dokument (non-paper), określający plany Komisji dotyczące dalszych odstępstw i przeglądu przepisów WPR nie został przez Pani służby udostępniony opinii publicznej i był omawiany za zamkniętymi drzwiami podczas posiedzenia Rady AGRIFISH. Przejrzystość i partycypacja to jedne z podstawowych zasad procesu podejmowania decyzji legislacyjnych w UE⁸, zakorzenione w demokratycznych zasadach Traktatu o Unii Europejskiej (TUE)⁹.

Głęboko ubolewamy z powodu braku tych elementów w procesie formułowania tych opcji. Wzywamy Komisję do zagwarantowania szeroko zakrojonych konsultacji ze wszystkimi zainteresowanymi stronami, w tym organizacjami pozarządowymi i naukowcami, zanim ostatecznie zostaną sformułowane inicjatywy ustawodawcze i polityczne dotyczące rolnictwa, w zgodzie z prawem Unii i najlepszymi praktykami obowiązującymi w ramach wytycznych dotyczących lepszego stanowienia prawa (Better Regulation guidelines).

Szanowna Pani przewodnicząca von der Leyen,

nalegamy, aby porzuciła Pani plany likwidacji zielonej architektury WPR i zaproponowała w odpowiedzi na różnorodne protesty i problemy rolników, podejście systemowe uwzględniające wady społeczno-gospodarcze, środowiskowe i związane z zarządzaniem europejskim rolnictwem, żywnością i obszarami wiejskimi.

---

⁸ Better Regulation Guidelines, Ch. I, Section I, p. 5-6.

⁹ W szczególności art. 10 ust. 3 i art. 11 ust. 2 TUE.

Wzywamy Komisję, by przy formułowaniu opcji politycznych przyjęła spójne podejście, oparte na dowodach naukowych, zgodne z zobowiązaniami UE dotyczącymi różnorodności biologicznej i zmiany klimatu, a także celami określonymi w unijnej Strategii na rzecz różnorodności biologicznej na rok 2030 oraz w Strategii „Od pola do stołu”, które są elementami Europejskiego Zielonego Ładu. Pani działania polityczne powinny być zgodne z opublikowanymi na Pani stronie internetowej dowodami: „Różnorodność biologiczna opiera się na rolnictwie, rolnictwo opiera się na różnorodności biologicznej”¹⁰.

Z poważaniem,

Europejskie koalicje i organizacje podpisane poniżej:

Nr	Nazwa organizacji	Dane kontaktowe	Logo organizacji
1	Coalición Por Otra PAC	contacto@porotrapac.org	
2	Bond Beter Leefmilieu	heleen.desmet@bblv.be	
3	Good Food Good Farming	info@goodfoodgoodfarming.eu	
4	natur&mwelt	p.moes@naturemwelt.lu	

¹⁰ https://agriculture.ec.europa.eu/sustainability/environmental-sustainability/biodiversity_en#:~:text=Agriculture%20relies%20on%20biodiversity%3A%20The,pests%20and%20diseases%2C%20and%20pollination.

5	Environmental Pillar	fintan@ien.ie	 Environmental Pillar
6	Feedback EU	maximilian@feedbackglobal.org	
7	BirdLife Austria	katharina.bergmueller@birdlife.at	
8	Natuurpunt	stijn.leestmans@natuurpunt.be	
9	Vogelbescherming Nederland	cees.witkamp@vogelbescherming.nl	
10	Agroecology Europe	elena.ambuhl@agroecology-europe.org	

11	Eco Hvar	contact@eco-hvar.com	
12	BeeLife	simon@bee-life.eu	
13	Zelený dům Chrudim, z.s.	zelenydumchrudim@gmail.com	
14	STUŽ/Society for Sustainable Living	info@stuz.cz	
15	Earth Trek / Zemljane staze	info@zemljanestaze.org	

16	Fundacja Strefa Zieleni	fundacja@strefazieleni.org	
17	Hnutí DUHA - Friends of the Earth Czech Republic	martin.rexa@hnutiduha.cz	
18	DAPHNE - Institute of applied ecology	email@daphne.cz	
19	PAN Europe	kristine@pan-europe.info	
20	Coalition Living Earth (Koalicja Żywa Ziemia)	kontakt@koalicjazywaziemia.pl	
21	GLOBAL 2000	brigitte.reisenberger@global2000.at	

22	CambiamoAgricoltura	federica.luoni@lipu.it	 <p>CAMBIAMO AGRICOLTURA!</p>
23	Lipu BirdLife Italia	federica.luoni@lipu.it	
24	Natagora	gaetan.seny@natagora.be	 <p>natagora</p>
25	Voedsel Anders Nederland	guusgeurts@yahoo.com	
26	Friends of the Earth Malta	fab@foemalta.org	
27	ZERO, associação sistema terrestre sustentável	pedro.horta@zero.org	

28	Voedsel Anders Vlaanderen	ingrid.pauwels@voedsel-anders.be	
29	BirdLife Europe and Central Asia	marilda.dhaskali@birdlife.org	
30	Společnost pro zvířata/Society for Animals.CZ	s.pro.zvirata@spolecnostprozvirata.cz	
31	Fundacja Zielone Światło	nowak.beata@gmail.com	
32	Zielone Wiadomości	redakcja@zielonewiadomosci.pl	
33.	Romanian Ornithological Society	office@sor.ro	

34.	Česká společnost ornitologická/ Czech Society for Ornithology	zamecnik@birdlife.cz	
35	International Society of Doctors for Environment (ISDE) Italy	francesco.romizi@isde.it	
36	Svoboda zvířat	lucie.hemrova@svobodazvirat.cz	
37	Peasants Association of Romania - Eco Ruralis	info@ecoruralis.ro	
38	Milvus Group Association	office@milvus.ro	
39	The Polish Society for the Protection of Birds	aleksandra.krol@otop.org.pl	

40	Fundatia ADEPT Transilvania	office@fundatia-adept.org	 <p>FUNDATIA ADEPT</p>
41	NGO Coalition for the National Strategic Plan of Romania (WWF Romania, ADEPT Foundation Transylvania, Eco Ruralis, ROMAPIS, Milvus Group)	mcazacu@wwf.ro	<p>NGO Coalition for the National Strategic Plan of Romania</p>
42	ARCHE NOAH	magdalena.prieler@arche-noah.at	 <p>ARCHE NOAH</p>
43	Terre d'Abeilles	terredabeilles.contact@gmail.com	 <p>terre d'abeilles</p>
44	Umanotera	info@umanotera.org	<p>UMANOTERA</p> <p>The Slovenian Foundation for Sustainable Development</p>
45	Zukunftsstiftung Landwirtschaft (Foundation on Future Farming)	haerlin@zs-l.de	<p>GLS <i>Treuhand</i></p> <p>Zukunftsstiftung Landwirtschaft</p>

46	Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland e.V. (BUND)	daniela.wannemacher@bund.net	
46	Platform Aarde Boer Consument - Netherlands	guusgeurts@yahoo.com	
47	Green Impact	info@greenimpact.it	
48	Nauka dla Przyrody (Science for Nature)	naukadlaprzyrody@gmail.com	
48	Deutscher Naturschutzring	bjoern.pasemann@dnr.de	
49	Natuurmonumenten	p.nuvelstijn@natuurmonumenten.nl	
50	Society for Territorial and Environmental Prosperity (STEP)	Step_ngo@abv.bg	

51	QUERCUS - Associação Nacional de Conservação da Natureza	quercus@quercus.pt	
52	Agriculture for Nature Coalition (Koalicja Rolnictwo dla Przyrody)	aleksandra.krol@otop.org.pl	
53	Corporate Europe Observatory	nina@corporateeurope.org	
54	Legambiente	damiano.disimine@legambientelombardia.it	
55	WWF European Policy Office	asuono@wwf.eu	
56	ClientEarth	smartin@clientearth.org	

57.	Green REV Institute	anna@greenrev.org	
58.	Koalicja Klimatyczna	b.borowiec@koalicjaklimatyczna.org	 Koalicja Klimatyczna
59.	Baltic environmental forum Lithuania	justas.gulbinas@bef.lt	
60	Polski Klub Ekologiczny	mw.staniszevska@gmail.com	
61	European Environmental Bureau	faustine.bas-defossez@eeb.org	 EEB European Environmental Bureau

62	LandschappenNL	t.vogelzang@landschappen.nl	 Landschappen
	Swedish Society for Nature Conservation	pim.bendt@naturskyddsforeningen.se	
64	LPN - Liga para a Protecção da Natureza	geral@lpn.pt	 LPN liga para a protecção da natureza

Załącznik:

- **GAEC 1:** ma na celu ochronę trwałych użytków zielonych w celu zachowania zasobów węgla w glebie. W listopadzie 2019 r. Komisja Europejska opublikowała raport, w którym stwierdziła, że „ogólne znaczenie trwałych użytków zielonych dla różnorodności biologicznej jest bardzo duże”.
- **GAEC 6:** ma na celu zapewnienie minimalnego pokrycia gleby, aby zapobiec pozostawaniu odkrytej gleby w najbardziej wrażliwych okresach roku, chroniąc w ten sposób ziemię. Według Komisji Europejskiej 60–70% gleb w Europie jest zdegradowanych, a degradacja gleby powoduje straty rzędu 50 miliardów euro rocznie.
- **GAEC 7:** wspiera płodozmiian na gruntach ornych w celu zachowania potencjału gleby. Według raportu opublikowanego przez Komisję Europejską ponad 10 lat temu „zwiększenie różnorodności upraw w płodozmianie umożliwia przerwanie cykli występowania szkodników/chwastów. (...) Zatem płodozmiian może potencjalnie doprowadzić do zmniejszenia stosowania środków chemicznych”.
- **GAEC 8:** zobowiązuje rolników do przeznaczenia co najmniej 4% gruntów ornych na poziomie gospodarstwa na elementy nieprodukcyjne, w tym między innymi grunty ugorowane. Pięć lat temu Komisja opublikowała raport oparty na dowodach naukowych, w którym stwierdzono, że „ugory są niezbędne dla różnorodności biologicznej” i „zapewniają gatunkom więcej możliwości pod względem siedlisk z pożywieniem i możliwością rozrodu”.